

سخن مدیر مسوؤل

بسم الله الرحمن الرحيم

سخن گفتن از «نظام اخلاقی اسلام»، بسیار آسان است، اگر شماری از متون کهن دینی را بر بُرج عاج بنشانیم و این نسل را به مراجعه به آن متون فراخوانیم، بدون این که به پیدایی زبان مشترک میان نسل نو و متون کهن بیندیشیم. پس آنگاه که اقبالی از نسل نو ندیدیم، جمعی را «دشمن دین» بخوانیم و جمعی دیگر را «بی توفیق» بنامیم. و به شیوهٔ فرافکنی، خود را محور صحت و سقم اعمال بدانیم و همهٔ گناه را به گردن «مخاطبان» بیفکنیم.

اما سخن گفتن از «نظام اخلاقی اسلام» چندان آسان نیست، اگر به «هدایت» بیندیشیم - همان‌گونه که به کسب درآمد برای خود و درمان بیمارِ سخت بدحال می‌اندیشیم -؛ آنگاه بدانیم که هیچ پیامبری سخن نگفته، مگر «بلسان قومه». پس باید علاوه بر این که زبان این نسل را به خوبی فراگیریم، شأن خود را بشناسیم که «پزشک این نسل» هستیم یا «آشپز آنها». بدیهی است که پزشک، به این می‌اندیشد که چگونه حال بیمار را از «وضع موجود» به «وضع مطلوب» برساند. در حالی که آشپز، تنها به میل و خواهش دلِ مخاطب خود می‌اندیشد.

* * *

برای سخن گفتن با این نسل، باید با آنها «هم‌زبان و همدل» شد. هم‌زبانی و همدلی، فراتر از «سخن گفتن با زبانی یکسان» است. برای هم‌زبانی، باید مخاطب را به خوبی شناخت، و پیش از آن جغرافیای فرهنگی را که در آن به سر می‌برد، به خوبی درک کرد. چگونه است که ما، در زندگی مادی خود، جدیدترین فناوری‌ها را به کار می‌گیریم، اما تقویم هدایتی ما، بر مبنای فضای فرهنگی ده‌ها سال پیش ورق می‌خورد؟ آیا این دوگانگی در برخورد، جای بازبینی ندارد؟

برای نسل امروز، در فضای جهانی شدن، پیوسته پرسش‌های جدید مطرح می‌شود. اگر پاسخ به این پرسش‌ها را از نظر دین بجوید، از کدامین مرکز و منبع باید جویا شود؟

* * *

دنیای امروز، «گذشته‌نگری» را پشت سر گذاشته، «روزمزگی» را مرگ روزانه می‌داند، حتی از «آینده‌نگری» گذشته و به «آینده‌نگاری» می‌اندیشد. نگاهش تماماً به آینده است. و در آن نگاه، «تغییر رویدادها» را به جای «تفسیر رویدادها» نشانده است. آنها از «سخن گفتن کور و بدون توجه به مخاطب» گذشته‌اند، بلکه حتی از «نیازسنجی و سخن گفتن بر مبنای نیازهای پیش‌بینی شده» نیز فراتر رفته‌اند و به «نیازآفرینی و آمادگی برای تأمین نیازهای جدید» رسیده‌اند.

متولیان تبلیغات و تحقیقات دینی، تا چه اندازه با این امواج جدید آشنايند، تا رویارویی صحیح با آن را بدانند و به کار گیرند؟

* * *

بشر، در عین «آینده‌اندیشی»، این واقعیت را پذیرفته است که بهترین شیوه «آینده‌سازی»، بررسی گذشته در زمان حال است. از این جاست که ضرورت توجه به «میراث فرهنگی» - در همه شکل‌های آن، به ویژه میراث مکتوب - جایگاهی ویژه در این زمان یافته است، و صد البته با نگاهی نو به موارث کهن.

در این نگاه نو، حل مشکل‌های نوپدید بشر باید مورد نظر باشد، یعنی باید جهانی‌اندیشید، گرچه محلی عمل شود. عطش فزاینده بشر امروز به منابع اخلاق و معنویت - در میان مسابقه شتابان و کور که به سوی آینده‌ای نامعلوم پیش رو دارد - از اینجا روشن می‌شود.

* * *

«صحیفه سجادیه» چشمه جوشان اخلاق، معنویت، تربیت، سازندگی و تغییر بینش است. از این رو، بهترین زمینه توجه به آن، در این زمان است، به شرط آن که: - در زمینه ایجاد تغییر، قبل از دیگران، به خود بیندیشیم. - در مورد دیگران، عمدتاً به «تغییر بینش» بیندیشیم تا «افزایش دانش».

- همزبانی با این نسل را نادیده نگیریم.

- آینده‌سازی را بر مبنای «ژرف‌نگری به گذشته» استوار داریم.

* * *

در تمام این مراحل، باید بکشیم که دیگران را به سوی خدای تعالی و حجت‌های معصومش علیهم‌السلام فراخوانیم، نه به سوی خود و شأن و جایگاه خود. اساساً در آموزه‌های آسمانی صحیفه می‌خوانیم که هرگاه رتبه‌ای در میان مردم یافتیم، از خدا بخواهیم که به همان میزان، نفس خود را نزد خود بشکنیم. و هر زمان به عزتی آشکار رسیدیم، ذلتی در درون برای خود، از خدا بخواهیم (صحیفه سجاده، دعای ۲۰).

این بیان، بندی از «منشور اخلاقی - تربیتی انسان» است که می‌توان و باید بر مبنای صحیفه سجاده تدوین کرد، منشوری که پرسش‌های نوپدید بشر را - که در مسیر رویارویی با فرهنگ‌های گونه‌گون بدان رسیده - پاسخ گوید.

* * *

در دو شماره پیشین و نیز در این شماره - که مجالی بود تا جان‌های خود را در پرتو صحیفه سجاده، حیاتی تازه بخشیم - بندهایی از این منشور نورانی تبیین شده است، بدان امید که این گام‌های لرزان را، در راهی پیچاپیچ اما روشن که پیش روی خود داریم، نخستین گام‌ها بدانیم و به تداوم راه - با امید سرشار به لطف و عنایت الهی - اهتمام ورزیم.

* * *

نشریه سفینه، برکت کار خود را در مسیر این حرکت، به دلیل همین توجه می‌داند و دستیابی به درجه علمی - ترویجی را در همین راستا ارزیابی می‌کند، که ابزاری جدید برای سرعت در پیمودن این راه دراز باشد. آنچه می‌تواند برای هر نشریه، مایه تفاخر و غرور تلقی شود، برای ما عمدتاً نگرانی در پی دارد، نگرانی از این که مبادا شکر این نعمت را نتوان ادا کرد. به هر حال، هر جا که پای بهبود و رفاه و امکانات جدید در میان آید، باید به امتحان الهی اندیشید که در پی آن پیش می‌آید، دشوارتر از گذشته و نه به دستاوردهایی کوتاه مدت، از قبیل ترفیع درجه برخی و تأمین سرگرمی - به ظاهر

* * *

این راه، با توفیق الهی و عنایات اهل بیت علیهم السلام آغاز شد. امید است همچنان در ادامه راه، همین توفیق و عنایت، زادِ راه باشد و پژوهشیان - اعمّ از نویسنده و ناقد و خواننده - به سان گذشته، بلکه پربارتر از پیش، با فصلنامه خود همکاری کنند.

امید که بتوانیم در عمل به آیه شریفه «تعاونوا علی البرّ و التقوی»، با حرکتی خالصانه و مبتنی بر ارزش‌های برخاسته از فرهنگ قرآن و عترت، پیش برویم. باشد که ره‌آورد این سفر معنوی گروهی، قلب پاک امام موعود - عجل الله تعالی فرجه - را شاد کند و مشمول دعای خیر حضرتش قرار گیریم.

